

CBAM stupio na snagu sa nejasnoćama

SADRŽAJ

CBAM stupio na snagu sa nejasnoćama	OVDE
EU objavila zadate brojke emisija za porez na ugljen-dioksid za uvezenu robu	OVDE
Zašto Evropa mora da isključuje vetroturbine?	OVDE
Evropska komisija poziva na okončanje zastoja u poreskoj reformi u planu smanjenja troškova energije	OVDE
Komisija objavila „proveru prikladnosti“ zakona EU koji pokrivaju sigurnost snabdevanja strujom i gasom	OVDE
Dok Tramp sedi u Beloj kući, ideja o „zelenim“ oružanim snagama Evrope je nemoguća	OVDE
IEA: Globalna potražnja za ugljem dostigla vrhunac	OVDE
EU izdvaja 1,3 milijarde eura za bugarske regije uglja	OVDE
Trampova administracija zadržava u radu još jednu TE na ugalj, koja je trebalo da se penzioniše	OVDE
EU žali zbog povlačenja SAD-a iz sporazuma UN-a o klimi	OVDE
ACER daje prioritet kontroli zloupotrebe tržišta i energetske sigurnosti u 2026.	OVDE
Operater upozorava na čekanja na priključenje na mrežu	OVDE

CBAM stupio na snagu sa nejasnoćama

BRISEL - Najveća promena pravila zelene trgovine u poslednjih nekoliko decenija stupila je na snagu 1. januara, primoravajući kompanije koje prodaju robu s visokim udelom ugljenika u EU da dokazuju da se pridržavaju propisa o niskim emisijama CO₂, ili će se suočiti s kaznama.

Cilj ovog mehanizma ima uporište u klimatskoj regulativi, koja nalaže postizanje klimatske neutralnosti evropskog kontinenta do 2050. godine.

Međutim, stručnjaci upozoravaju da bi nedostatak jasnoće o tome kako će se pravila primenjivati mogao dovesti do zabune u ranim fazama.

EU objavila zadate brojke emisija za porez na ugljen-dioksid za uvezenu robu

BRISEL - Evropska komisija je objavila osnovne podatke za izračunavanje granične takse za ugljen-dioksid za uvezenu robu u slučajevima kada specifične informacije o emisijama stakleničkih gasova nisu dostupne.

Uredba navodi hiljade zadatih vrednosti za procenu emisija proizvedene robe u inostranstvu. Vrednosti se zasnivaju na intenzitetu emisija za isti proizvod u EU.

„Ova reforma CBAM-a donosi ključne i dugo očekivane mere za osiguranje jednakih uslova za industrijske proizvođače iz EU i izvan EU. Jačanjem CBAM-a podržavamo dekarbonizaciju naše industrije i osiguravamo konkurentnost evropskih igrača na svetskoj sceni“, rekao je Stefan Sežurne, izvršni potpredsednik Evropske komisije za prosperitet i industrijsku strategiju. „Evropske industrijske proizvođače treba ohrabriti – a ne odvratiti – u njihovim naporima za dekarbonizaciju“, rekao je. “Mnoge zemlje očekivale su da će EU odustati od pravila "zelene tarife", na isti način na koji su

nedavno ublaženi drugi propisi o zaštiti životne sredine, ali blok je nastavio uprkos protestima Kine, SAD-a, Australije i drugih.

Kineski čelik bi, na primer, mogao izgubiti svoju cenovnu prednost u odnosu na evropski. Međutim, to bi moglo stvoriti višak čelika i drugih proizvoda s visokim udelom ugljendioksida, za koje se neki boje da bi mogli biti plasirani po niskim cenama na druga tržišta.

Prema pravilima EU, izvoznici u blok mogu kupiti certifikate za pokrivanje emisija CO₂ nastalih u proizvodnji njihove robe. CBAM ima za cilj da osigura da konkurenti iz zemalja sa lošim ekološkim standardima ne mogu potkopati preduzeća iz EU i sprečiti "prelivanje ugljenika", kada se proizvođači sele u regije sa slabijim propisima jer te zemlje imaju prednost u troškovima.

U početku će pravila obuhvatati električnu energiju, železo i čelik, aluminijum, cement, vodonik i gnojiva.

Evropska unija već gotovo 20 godina koristi Sistem za trgovinu što znači da proizvođači sa teritorije EU moraju da prate svoje emisije ugljen-dioksida i kupuju posebne emisije dozvole.

Iako su industrije EU podržale CBAM, koji će na uvoz nametnuti verziju istih propisa o ugljeniku s kojima se suočavaju unutar bloka, neki su upozorili na više cene jer više neće dobijati besplatne dozvole koje pokrivaju ugljendioksid koji proizvode, u okviru sistema trgovine emisijama EU, već će ih morati kupovati.

Adrien Asus, izvršni direktor istraživačkog centra Sandbag, rekao je da će "uticaj na cene verovatno biti prigušen, barem u početku ... jer količina obuhvaćenih emisija nije jako velika.

Zašto Evropa mora da isključuje vetroturbine?

BRISSEL/LONDON - Energija vetra je naglo porasla širom Evrope, što je izazvalo zabrinutost da se milijarde rasipaju zbog "nedovoljnih" ulaganja u mrežu, piše 3. januara Juronjuz-.

Octopus Energy, jedan od najvećih dobavljača energije u Velikoj Britaniji, kreirao je metodologiju "Potrošeni vetar" kako bi istakao rasipane troškove energije vetra.

Upozorava se da je Britanija prošle godine potrošila zapanjujućih 1,47 milijardi funti (1,67 milijardi eura) isključivanjem vetroturbina (smanjenjem proizvodnje) i plaćanjem gasnih elektrana za uključivanje.

Zašto se vetroturbine isključuju

Kada su vetrovi prejaki, britanska električna mreža se puni s više čiste energije nego što joj je potrebno.

„To stvara promet u špici na mreži i energija ne može doći tamo gde je potrebna“, navodi Octopus Energy. „Kao rezultat toga, plaćamo da je ponovo proizvedemo - često s prljavim fosilnim gorivima - kao i plaćamo da isključimo vetar.“

Da li je i Evropa u opasnosti od rasipanja energije vetra?

Evropa nije imuna na ovaj skupi problem, a nedavna analiza upozorava da „nedovoljna“ ulaganja u mrežu na kontinentu odlažu napredak ka elektrifikaciji.

Izveštaj pod nazivom „Stanje evropskih elektroenergetskih mreža: Meta-analiza“ poziva na brzo proširenje mreže kako bi se rešili rastući redovi za priključenje, sve veća zagušenja i ograničeni prekogranični kapaciteti.

Utvrđeno je da će postizanje Neto nule (gde su emisije koje proizvodi čovek uravnotežene količinom apsorbiranom iz atmosfere) do 2050. godine zahtevati trostruko povećanje kapaciteta solarne i vetroelektrane i rast potražnje za električnom energijom od preko 70 posto.

Prema izveštaju, troškovi upravljanja zagušenjima u Evropi približili su se 9 milijardi eura u 2024. godini, dok je 72 TWh uglavnom obnovljive energije smanjeno zbog uskih grla. To je otprilike ekvivalentno godišnjoj potrošnji električne energije u Austriji.

Iako su se ulaganja u mrežu u Evropi povećala za 47 posto u poslednjih pet godina na oko 70 milijardi eura godišnje, stručnjaci upozoravaju da je to i dalje nedovoljno za ono što je potrebno.

Eksperti konstatuju da je stoga „imperativ“ da se Evropa fokusira na proširenje mreže.

Evropska komisija poziva na okončanje zastoja u poreskoj reformi u planu smanjenja troškova energije

BRISSEL - Evropska komisija je „spremna“ da pomogne vladama EU da postignu dogovor o reformama Direktive o oporezivanju energije, predložene još 2021. godine, prema procurelom nacrtu akcionog plana za smanjenje troškova energije koji Evropu stavlja u nepovoljan položaj u odnosu na konkurente Kinu i SAD.

Ali s obzirom na to da su poreska pitanja jedno od retkih područja politike EU gde zakonodavstvo zahteva jednoglasnu podršku svih 27 vlada država članica, reforme se pokazuju teško ostvarivim. Razgovori u Savetu EU su godinama u zastoju, a zemlje su podeljene .

„Savet bi trebalo da zaključi reviziju Direktive o oporezivanju energije („ETD“), koja ima za cilj usklađivanje oporezivanja energetske proizvoda s energetske i klimatske politikama EU, promovisanje čistih tehnologija i uklanjanje zastarelih izuzeća i smanjenih stopa koje podstiču korišćenje fosilnih goriva“, navodi se u procurelom tekstu.

Olakšice energetske siromašnim domaćinstvima

Među predloženim reformama su i poreske olakšice za domaćinstva s niskim primanjima. Odbor za industriju i energetiku Evropskog parlamenta usvojio je poslednjeg dana minule godine mišljenje o predlogu, pozivajući EU da pojača reformu merama za „podsticanje lokalne samostalne proizvodnje, skladištenja, razmene i potrošnje obnovljive energije“.

Ali uloga odbora je samo savetodavna i iako prerogativ u završnici leži na Savetu EU, reforma ne može biti nastavljena dok i parlamentarni odbor za ekonomiju ne usvoji stav o predlogu.

Nacrt plana smanjenja troškova – koji je **Juronjuz** video i koji će biti objavljen u konačnom obliku 26. februara uz vodeći sporazum o čistoj industriji – daje smernice vladama o tome kako smanjiti poreze na električnu energiju na najniži mogući nivo prema trenutnim propisima.

Takođe se traže pristupi koji ne uključuju oporezivanje, na primer promovisanjem smanjenja potražnje kako bi se smanjili skokovi cena tokom vršnih razdoblja potražnje za električnom energijom, kao i tržišno zasnovan pristup za podsticanje poboljšanja energetske efikasnosti.

Japanski model

Još jedan predloženi pristup smanjenju troškova energije je „agregacija potražnje“ za uvoz utečenog prirodnog gasa, pri čemu kupci iz EU mogu „iskoristiti svoju ekonomsku težinu“ kako bi se zalagali za niže cene u zajedničkim ugovorima o kupovini.

Međutim, nacrt plana ide dalje, predlažući usvajanje "japanskog modela" gde bi evropske zemlje mogle

investirati u izvozne pogone u zemljama proizvođačima gasa kako bi izgradile veze s dobavljačima.

Jedan od paradoksa tokom energetske krize 2022. godine bio je taj što su cene električne energije dostigle rekordne visine čak i kada je većina energije u mreži dolazila iz obnovljivih izvora poput vetra i sunca, koji su prošle godine pretekli proizvodnju iz fosilnih goriva. To je zbog tržišnog mehanizma gde najskuplji sastojak u mešavini određuje cenu.

Brzo uvedene reforme uvele su ograničenja i osnažile vlade da interвениšu s podrškom potrošačima, ali nisu promenile temeljnu strukturu sistema, a nacrt teksta sugerise da nema planova za ponovno razmatranje dizajna tržišta.

Umesto toga, Komisija želi „sa odvoji maloprodajne račune za električnu energiju od visokih i nestabilnih cena prirodnog gasa“ delom tako što će firmama olakšati sklapanje dugoročnih ugovora o kupovini električne energije s operaterima obnovljivih izvora energije, pokrećući pre leta saradnju s Evropskom investicionom bankom, koja će osigurati još uvek neodređen iznos finansiranja.

Komisija objavila „proveru prikladnosti“ zakona EU koji pokrivaju sigurnost snabdevanja strujom i gasom

BRISSEL - EU se suočava sa stalnim energetske pretnjama iako su njeni sigurnosni propisi pomogli u stabilizaciji snabdevanja električnom energijom i gasom, piše *The Brussels Times*.

Ovaj zaključak se zasniva na [pregledu propisa o energetske sigurnosti](#), u kojem se ispituju pravila o snabdevanju električnom energijom i gasom pre i posle nedavnih kriza, a koji je Evropska komisija objavila 5. januara.

Analiza obuhvata dva ključna propisa Evropske unije o sigurnosti snabdevanja gasom i spremnosti za rizike povezane s električnom energijom, uspostavljena 2017. i 2019. godine, pre energetske krize koja je pogodila oba sektora.

U pregledu je procenjena efikasnost ovih propisa u osiguravanju stabilnog i neprekidnog snabdevanja energijom, kao i u zaštiti ranjivih i kritičnih korisnika. Nalazi pokazuju da je postojeće zakonodavstvo dalo pozitivan doprinos tokom perioda neizvesnosti. Međutim, Komisija je utvrdila da je EU morala uvesti hitne mere kako bi se rešili poremećaji tokom energetske krize 2021-2023.

Pogled unapred — planovi za promene

Pregled preporučuje jači i širi pristup osiguravanju prirodnog gasa i električne energije u EU, navodeći lekcije iz nestanka struje na Iberijskom poluostrvu u aprilu 2025. i prethodnih vanrednih situacija.

Rizici za energetske sistem EU sada uključuju pretnje fizičkoj infrastrukturi, sajber sigurnosti, izazove povezane s klimom i promenjivu globalnu politiku.

Očekuje se da će se ovi faktori razmotriti u revidiranom zakonodavnom okviru, a predlozi se očekuju u prvoj polovini 2026. godine.

Evaluacija je uključivala odgovore zainteresovanih strana i građana EU putem javnih konsultacija i prikupljanja dokaza, što je uticalo na ukupnu procenu sistema energetske sigurnosti.

Dok Tramp sedi u Beloj kući, ideja o „zelenim“ oružanim snagama Evrope je nemoguća

BRISEL – Strategija sigurnosti i spremnosti koju je Komisija predstavila u svojoj Beloj knjizi ima, kao glavne nuspojave, nekompatibilnost s NATO modelom, nova trenja sa Sjedinjenim Američkim Državama i rizik od daljnjeg povećanja računa za energiju, navodi u studiji objavljenoj 5. januara analitički centar Evropskog parlamenta.

Energetski izazov

„Moderne odbrambene operacije i industrijska proizvodnja su energetski sve intenzivnije, što energetsku sigurnost čini centralnim faktorom u evropskoj odbrambenoj spremnosti i strateškoj autonomiji“, piše u studiji Evropskog parlamenta. U pozadini se, dakle, nalazi sve veća potražnja za električnom energijom i elektrifikacijom, što je neophodno za napredno naoružanje, dronove, digitalnu infrastrukturu i električnu mobilnost. S jedne strane, ovo „stvara nove međuzavisnosti između operativne spremnosti i otpornosti infrastrukture“, a s druge, rastuća potražnja neizbežno povećava cene, tako da će biti potrebno povećanje ponude u skladu s potražnjom kako bi se izbeglo daljnje povećanje računa za energiju, prenosi **eunjuz**.

Zeleni plan je nemoguć, posebno unutar NATO-a

Nafta čini 52 posto ukupne potražnje u sektoru. „Odbrana EU i dalje uveliko zavisi od tečnih goriva, posebno za avijaciju i industrijske procese, stvarajući strukturne ranjivosti usled smanjenja kapaciteta prerade i zavisnosti od uvoza“, dalje se navodi u studiji. Sve ovo rezultira „fundamentalnom asimetrijom između SAD-a“, kao glavnog proizvođača ugljovodonika, i Evrope, koja je u ovoj oblasti veoma zavisna od uvoza.

Ove razlike dovode do različitih energetske prioriteta za odbranu. Evropa promoviše obnovljive izvore energije kako bi postigla stratešku autonomiju, dok Sjedinjene Države mogu ostati vezane za fosilna goriva – kao što invazija na Venecuelu takođe sugeriše – i koristiti obnovljive izvore energije samo kao strateški dodatak. „Pod okriljem NATO-a, pomirenje ovih sukobljenih interesa postaće sve izazovnije“, upozorava studija. Svakako, sve dok Donald Tramp sedi u Beloj kući, ideja o „zelenim“ oružanim snagama je nemoguća, a sada je, na političkom nivou, potrebno utvrditi kako investirati u industriju resurse koje su Evropljani obećali u okviru Atlantskog saveza.

IEA: Globalna potražnja za ugljem dostigla vrhunac

PARIZ - Globalna potražnja za ugljem će opasti nakon što je dostigla rekordni nivo u 2023. godini, a strukturna promena je sada u toku jer tehnologije čiste energije počinju nadmašivati potrošnju fosilnih goriva, prema novom **izveštaju** Međunarodne agencije za energiju (IEA) objavljenom 8. januara. Izveštaj o uglju za 2025. godinu predviđa da će potrošnja uglja pasti za 2,3% u 2025. godini i nastaviti opadati do 2026. godine, označavajući ono što IEA naziva "istorijskom prekretnicom" u globalnom energetske sistemu.

iea

Pad je prvenstveno uzrokovan brzim korišćenjem obnovljivih izvora energije, sporijim ekonomskim rastom u Kini i smanjenom upotrebom uglja u razvijenim ekonomijama.

"Nakon stagnacije tokom jedne decenije, globalna potražnja za ugljem krenula je silaznom putanjom", saopštila je IEA, predviđajući kumulativni pad od preko 270 miliona tona ekvivalenta uglja do 2026. godine, u poređenju sa vrhuncem iz 2023. godine. Globalna potražnja za ugljem porasla je za 1,4% u 2023. godini na rekordnih 8,54 milijarde tona, ali agencija očekuje da će pasti ispod 8,3 milijarde tona do 2026. godine.

EU izdvaja 1,3 milijarde eura za bugarske regije uglja

SOFIJA - Bugarska ima na raspolaganju između 1,178 milijardi i 1,3 milijarde eura iz Fonda za pravednu tranziciju (JTF), koji je deo paketa podrške EU za regije pogođene zatvaranjem rudnika uglja i termoelektrana.

Glavna ciljna područja su regije Stara Zagora, Pernik i Ćustendil, a sredstva su

usmerena na ekonomsku diversifikaciju, podršku poslovanju i prekvalifikaciju radnika, prenosi 7. januara agencija **BTA**.

Fond za pravednu tranziciju ima ukupan budžet od 17,5 milijardi eura.

Trampova administracija zadržava u radu još jednu TE na ugalj, koja je trebalo da se penzionise

VAŠINGTON - Trampova administracija je 30. januara naredila da zastarela termoelektrana na ugalj u Koloradu ostane otvorena do kraja marta (sa mogućnošću produženja), dan pre nego što je trebala biti penzionisana, prenosi 3. januara **CNN**.

Očekivalo se da će penzionisanje elektrane Krejg (na slici) uštedeti poreskim obveznicima u Koloradu 79 miliona dolara godišnje.

Ovo je šesti takav potez Ministarstva energetike protekle godine; Ministar energije Kris Rajt je prethodno naredio da dve termoelektrane na ugalj u Indijani, jedna u Mičigenu i jedna u državi Vašington ostanu otvorene nakon datuma penzionisanja, kao i elektrana u Pensilvaniji koja radi na mazut.

EU žali zbog povlačenja SAD-a iz sporazuma UN-a o klimi

BRISEL - EU je izrazila žaljenje zbog odluke Sjedinjenih Američkih Država da se povuku iz ključnog sporazuma UN-a o klimi (UNFCCC), izjavio je 8. januara evropski komesar za klimu Vopke Hekstra.

"UNFCCC je temelj globalnih klimatskih akcija. Okuplja zemlje kako bi podržale klimu, smanjile emisije, prilagodile se klimatskim promjenama i pratile napredak", rekao je Hekstra u objavi na platformi društvenih medija **X**.

"Odluka najveće svetske ekonomije i drugog najvećeg emitera da se povuče iz njega je žalosna i nesretna."

ACER daje prioritet kontroli zloupotrebe tržišta i energetske sigurnosti u 2026.

LJUBLJANA - ACER je **objavio** 7. januara svoj višegodišnji programski dokument 2026-2028, u kojem su navedeni strateški ciljevi i prioriteti EU Agencije za saradnju energetskih regulatora za naredne godine, uključujući i njegov program rada za 2026.

Koji su prioriteti ACER-a za 2026-2028?

ACER će nastaviti svoj rad na:

- integraciji energetskih tržišta EU;
- infrastrukturi, potrebama za fleksibilnošću i sigurnosti snabdevanja;

- integritetu i transparentnosti veleprodajnih energetskih tržišta EU; i dugoročnim regulatornim izazovima (npr. rastuće cene i
- geopolitička volatilitnost, postepeno ukidanje ruskog gasa).

U 2026. godini, rad ACER-a će se fokusirati na sledeće prioritete:

- REMIT okvir za zaštitu od manipulacije tržištem: ACER će nastaviti da obezbeđuje da se REMIT u potpunosti sprovodi i time jača poverenje da cene utvrđene na evropskim veleprodajnim energetskim tržištima odražavaju konkurentske snage i temeljne tržišne temelje. Uredba o sprovođenju i delegirani akti vezani za REMIT II proširiće opseg nadzora tržišta i nivo transparentnosti energetskih tržišta, dok će ACER progresivno sprovoditi prekogranične istrage, dopunjavajući rad nacionalnih regulatornih tela.
- Prekogranična trgovina i energetska sigurnost: ACER će podržati izmene pravila mreže za prekograničnu trgovinu električnom energijom i gasom. U skladu s REPowerEU, ACER će pratiti postepeno ukidanje uvoza ruskog gasa u EU i doprineti ključnim diskusijama o energetskej infrastrukturi, sigurnosti snabdevanja i fleksibilnosti.
- Praćenje tržišta: ACER će nastaviti da prati energetski sektor, identifikujući izazove i mogućnosti za povećanje koristi za potrošače od integrisanog energetskog tržišta EU.

Operater upozorava na čekanja na priključenje na mrežu

LONDON - Šef jednog od najvećih evropskih operatora mreže upozorio je da previše spekulativnih i nepripremljenih projekata zadržava veze s mrežom za kritične energetske projekte i uzrokuje dugogodišnje redove čekanja, piše

Fajnenšel Tajms.

Bernard Gustin, glavni izvršni direktor Elia Grupe, koja upravlja belgijskom i delovima nemačke mreže, rekao je da bi operateri mrežne infrastrukture trebalo da mogu da dodeljuju veze projektima koji su spremni, a ne onima koji su se prvi prijavili.

„Ako promenite princip „ko prvi dođe, prvi dobije“ na „ko prvi bude spreman, prvi dobije“, onda ćete se fokusirati na one koji su zaista ozbiljni jer imaju sve spremno.“

Priključci na mrežu postali su ogroman problem za evropske zemlje. Mnogi pokušavaju upravljati brzim porastom potražnje za pristupom mreži jer sve više industrijskih postrojenja i domaćinstava instalira vetroelektrane, piše londonski poslovnjak.

Uvođenje obnovljivih izvora energije u EU nadmašilo je infrastrukturu potrebnu za njihovu podršku, jer se zemlje utrkuju da ispune ciljeve obnovljive energije koje je postavio Brisel i odustanu od uvoza fosilnih goriva. Evropska komisija je procenila da do 2040. godine treba potrošiti 1,2 biliona eura na mreže EU kako bi se podržala tranzicija.

Gustin je rekao da se operateri mreže takmiče za finansiranje brze izgradnje mreža i nadogradnje infrastrukture kako bi uravnotežili nestabilnost energije vetra i sunca. Nakon godina stagnacije investicija, „svi imamo ogromne kapitalne planove, toliko velike da ih morate moći finansirati, što je izazov“, rekao je.